

ԻՐԱՎԻՈՒՆԵՔ

ԻՐԱՎԻՈՒՆԵՔ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՎ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիտիկայի համար Տարեկան 12 ֆր.
» Կենտրոնական 6 ֆր.
» Առևտրականի համար (երկու քիչ մեկ
ծրարով) Տարեկան 14. Կենտրոնական 7 ֆր.
Ամերիկայի » 2.60 տղ փոխառ 1.50
ԿԱՆԽԻՆ ՎՃԱՐՆԻԻ

Համակ դրամ նշանը դրկի հետևելու հասցեով
ԽՐԱՎԻՈՒՆԵՔԻ «ԻՐԱՎԻՈՒՆԵՔ» ԼՐԱԳՐԱՅ. — ՎՍՈՒԱ (Պոլիտիկա)
Редакция на ВѢСТНИКЪ
„И р а в у н к ъ“
ВАРНА (България)
Rédaction du journal
„I r a v o u n k“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրության ուղղակի գրություն
էս չեն դրկուր եւ յարմար դասաւո-
մերը միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյցով կամ մասամբ:
Մանուցան տղը 20 սակիւմ. երե-
ֆեն աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնդ կը լինի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երկրագնդին երկու մեծ ուժե-
րը՝ Սնգլիա եւ Ռուսիա, մին ծո-
փու եւ միւսը ցամաքի վրայ իրա-
րու հակադէմը, երկուքն ալ իրենց
զորութիւնը այս միջոցիս կը փոր-
ձեն:

Այսօր մեծն Ռուսիան թրանս-
կասպի կղզիներ տնջնէր ընտուած է եւ
նոր յաղթանակներով իր նախն-
ից ամբողջութեամբ մէջ կրած պար-
տութիւնները կը ջանայ մոռցնել
տալ:

Ռուսիա խորտակը սրուած կաշ-
խատի երկաթուղիներով տեղաւոր-
ուի Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ
մէջ: Եւրոպայի Արեւելքի մէջ
Ռուսիա իր ուժերը բազմապատ-
կելով կ'ուզէ ճարտարական ազդե-
ցութիւնը վանել եւ ջնապատանէն
նոր կտորուանքներ փրցունել. իսկ
Աֆղանիստանի սահմանագլուխը
Ռուսական բանակներու կուտակ-
ուիլը կարծել կուտայ թէ՛ մտադիր
է թերեւս Աֆղանիստանի տիրելով
հնդկաստանի մօտենալ: Չարի կա-
ռավարութիւնը այս ամենի մէջ ի-
րեն նիւթական նեցուկ ունի Ֆը-
րանսան, որ դաշնագրութենէն ի
վեր գրեթէ հոռւ գործիք մը դար-
ձած է Ռուսիոյ ձեռքը: Ինչպէս
դիտենք, Ֆրանսա 1900ի ցու-
ցահանգէսը պատճառ բռնելով ետ
կեցաւ Ֆրանսայի խնդրոյն մէջ Անգ-
լիոյ հետ յառաջ գալիք պայքարէն,
եւ այսօր իբր թէ վրէժ կը լուծէ
դէպի Պօէրնիսը համակրութիւն
ցոյց տալով յանուն մարդասիրու-
թեան. մինչդեռ նոյն Ֆրանսան
Հայաստանի հարկը հազարաւոր
անմեղ Հայոց ջարդերուն ատեն լոկ
հանդիսատես մնաց, հակառակ դաշ-
նագիրներու տրամադրութեամբ Ա-
րեւելքի բրիտանիաները պաշտպա-
նելու համար ունեցած իր անբռնա-
բարելի իրաւունքին:

Գերմանիա չէզոք դիրք մը բռ-
նելով հանգերձ, գործերու ըն-
թացքը ուշադիր աչօք կը դիտէ,
անշուշտ վճռական վայրկեանին
դուրս գալու պատրաստակամու-
թեամբ: Ամերիկա ալ իր կարգին
չարժան նշաններ ցոյց կուտայ,
թերեւս ջնապատանէն իր անբռնա-
բարելի իրաւունքին:

Թերեւս ջնապատանի բաժանումին
ժամանակ անմասն չմնալու հա-
մար:

Աւստրիա իր ներքին խնդիրնե-
րով զբաղած թէեւ, բայց Պա-
րիսի շաքերով կը հսկէ: Այս թե-
րակողի մասին Ռուսիոյ հետ ու-
նեցած առերես համաձայնութիւ-
նը բնաւ իրեն արգելք չի հաճա-
րեր զլիսաւորապէս Սերպիոյ ար-
քունիքը ու դահլիճը հակառուս ըն-
թացքի մը մղելու:

Դաւանալով կրկին թրանսկասպի
նեղիկայ պատերազմին, կը տեսնենք
թէ՛ քանի մը շարժումներ է վեր
Ալպիոնի գլաւկաց երեսը կը ժպ-
տի: Լէտիսմիթը ազատեցին, Քէմ-
պըլըլէն դարձեալ գրաւեցին: Օ-
ռանծի մայրաքաղաքի, Պէտքին-
թէյի տիրեցին, թշնամոյն կողմէ
սուանց գիւղապետութեան, եւ յուսա-
լի է որ Բուէգորիայի վրայ ալ Տրի-
տանական զօրջին ծածկանելու լու-
րը հեռագիրները ի մօտոյ հաղոր-
դեն: Քրիկէր եւ Շթան նախա-
գահները չորս կողմ ինկած հաշ-
տութեան համար միջնորդ կը փն-
տըռեն: Թագակիր դուքսներ ան-
իմաստ առարկութիւններով «կալ
զիս հրաժարեալ» կը կարգան, ժո-
զովրդական տկուճներ Պօէր դի-
ցազուններուն միայն երեմիական
ողբեր կը յօրինեն:

Վերջապէս Անգլիոյ դահլիճը իր
ձեռքերը ազատ կը զգայ հարաւա-
րին Ալպիկէի վերջնական տէրը
դառնալու: Թորիններու պետը Սո-
լըպէրի՝ որ քանի մը ամիս առաջ
թրանսկասպի ու անոր ոսկիի ու
աղամանի հանքերուն տիրելու նը-
պատակ չունենալը կը յայտարա-
րէր, այսօր մեծ հրճուածք կը դի-
տէ Ռուսիայի յաղթանակները եւ
խոյս կուտայ պատասխանելէ ազա-
տականներու հարցապնդումներուն
թէ՛ իր առջի յայտարարութիւնը
պիտի յարգէ:

Բայց ահա Ասիոյ մէջ ալ Ռուս
խորամանկ դիւանագիտութիւնը կը
յաղթանակէ, իր մէջ մի քայլը
Անգլիոյ մտահոգութիւն կը պատ-
ճառէ: Սա արդէն Պարսկաստանէն
վանտուեցաւ գրեթէ. այսօր ալ
Չարի կառավարութիւնը անոր
զբաղուած վիճակէն օգտուելով,
Ալպիանէն սպառնադիր կը պա-
հանջէ Հայաստանի մէջ երկաթու-
ղիներ շինելու մենաշնորհներ. հի-
ւանդ մարդը կը սարսռայ, ամեն

որ երեւոյթի մէջ նախարարական
խորհուրդներ կը կազմէ. բայց ան-
օգուտ, կ'ըստիպուի Ռուսական
պահանջին գոհացում տալ, այսին-
քէն երկրին բանալիները յանձնել
Չարին: Ահա լուկ ու մնչիկ, մի-
միայն դիւանագիտութեան Ռուսիա եւ
Գերմանիա այսօր տնտեսապէս (իսկ
վաղը քաղաքականապէս) կը զրա-
ւեն երկիրը:

Ինչպէս կը հաւատեն, Պուր-
կազը Ռուսիոյ վարձելու խնդիրն
ալ եթէ իրականանայ, Ռուսը կը-
կին թէ՛ ցամաքէն եւ թէ՛ ծովէն
Պոլսոյ դուռը հասած պէտք է նը-
կատել այլեւս:

Պալքանիան փոքրիկ պետու-
թեանց մէջ ալ խլրտումներ կը նը-
մարուին: Պուլկարիոյ եւ Ռուսա-
նիոյ մէջ ալ դիւանագիտական ջըր-
տութիւն կայ, առ այժմ Դանուբի
մէջ գտնուող կղզիակի մը համար:
Բայց պոլիկ իրարանցում մը Տօպ-
րուճայի եւ ուրիշ խնդիրներ ալ մէջ
տեղ պիտի հանէ: Ի հարկին Ռու-
մանիա ալ Սերպիոյ նման Աւստ-
րիոյ պիտի կռիւն Ռուս եւ Պուլ-
կար շարժումներուն հակակշռելու
կամ տոկոթէն օգտուելու համար:

Պալքանիան թերակղզոյն էն երկ
պառակ կտորը, Մակեդոնիան ալ
նուազ մտածել չը տար Թուրքին,
մանաւանդ թէ վերջերս հոն յու-
զումները աւելի կը շնչոտուին: Ալ-
պանիացեաց ոտքի ելնելը, Թուրքի
րուն եւ իսլամ ազանիացիներուն
անկարգութիւնները, Պուլկարնե-
րուն ու Սերպիոն պահանջները եւ
Աւստրիոյ խնդրոյն մէջ մատ գը-
նելը Մակեդոնիան կը վերածեն
ահագին հրաբուխի մը, ուր կ'ե-
փին ու կ'աճին բնակչաց զանգա-
տները, ուր կը գործուին բոլոր ո-
ճիրները, ուր կը լարուին անհա-
մար էնթրոքներ, եւ այս ամենը ծա-
րայեղութեան գագաթնակետին հա-
սած են: Անտարակոյս օր մը հրա-
բուխը իր լաւանները դուրս պիտի
տայ եւ այս յեղաշրջումը բոլոր Պալ-
քանիան թերակղզին արիւնի ու
կրակի մէջ պիտի դնէ:

Ահա այս ամենը կ'ապացուցանեն
որ Թուրքիոյ բաժանման նախըն-
թաց օրերուն մէջ կը գտնուինք:

Ինչ դեր պիտի խաղանք մենք
հայերս այս յեղաշրջումներուն ժա-
մանակ:

Այժմէն պէտք է վերակէտ գը-
նենք մեր մէջ տիրող անհամաձայ-
նութիւններուն. բոլորս ալ ձեռք
ձեռքի տանք, մաքրենք հրապա-
րակը խաչագողներէ որոնք յեղա-
փոխականի դիմակի տակ ինչեւ
չեն գործեր: Միանանք, խելքով
գործենք, պատրաստուինք յարմար
առիթէն օգտուելու գիտնանք:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարիկ, 19 մարտ

Պ. Սէսի որ Լը Ժուռնալ թեր-
թին քաղաքական մասին տնօրէնն
է, նոյն թերթին մէջ մարդկային
իրաւանց եւ անոնց ունայնութեան
մասին դեղեցիկ յօդուած մը դը-
րած է, որմէ մենք հետեւեալը կը
քաղենք.

«Մարդկանց իրաւունքը», ինչ
սիրուն կատակ, Նա արժէք ու-
նի ոչ միայն զօրութեան մէջ, Այդ
գերմանական յայտնի վարդապե-
տութիւնն է՝ «իրականը» տրամա-
բանականն է»: Բարբարոսներու
աղաղակը դարձեալ կը լսուի տի-
եղերքի մէջ՝ եղուկ դժբաղդեն-
րուն:

«Պէտք է զօրաւոր լինիլ յար-
գընելու համար: Այն գիշորութիւն
ները դուրս Անպիտանք Պօէրնե-
րուն պիտի ընեն, ճիշդ անոնք
պիտի լինին զորս Պօէրնիսը Անգ-
լիացիներէն պիտի առնեն բռնու-
թեամբ.

«Եկեղեցիներու, տաճարներու մէջ
կաղօթեն եւ տէրը կը գովաբանեն
որ բանակներու Աստուածն է, Հա-
րաւ Ալպիկէի դաշտերը եւ ձորերը
ճարպոտած են մարդկային արիւ-
նով, բեղմնաւոր հունձք մը պիտի
բուսնի հոն: Եւ ինչո՞ւ չուրախա-
նան նոյն իսկ այն իւրանտայի մէջ
որուն այնքան որդիներն մեռան
Մ'օտտէրի եւ Թուկէլայի մէջ, քա-
նի որ վեհ. Թագուհին իր գորսաւ-
մին վրայ իւրանտական նշանը կը
կրէ:

«Օ՛ն ծերուկ, մեղ երգ մը երգէ
այս օրը տօնելու (.): Դուն ալ կ.
Հաններգէ մեղ քու մարգարէու-
թիւնդ որ տասնհազար դարու ծե-
րութիւն ունի, նա ցոյց պիտի
տայ այն մեծ առաջդիմութիւնն:

ըն զորս մարդկութիւնն ըրած է :
«Երբ ես կամացուկ քնացած էի
պաղ գերեզմանին մէջ : Լսեցի ար-
ծիւր որ կը կանչէր գիշերուան կէ-
սին . նա կը կանչէր իր արծուիկ-
ները և երկնից լուր թռչունները
և նա զանոնք կանչելով կըսէր ա-
նոնց . — «Շուտ բարձրացէ՛ք ձեր
երկու թեւերուն վրայ . շան կամ
ոչխարի հոտած միս չէ , այլ քրիս-
տոնեայի միս պէտք է մեզ . »

Մարտի 18ը Բարիզի «գօմիւն»ի
հռչակման օրն է . Այդ օրուան
տարեգարծին առթիւ ընկերվարա-
կանները , ամեն տարի ժողովներ ,
փոխեր և երկնից լուր թռչուններ
Բարիզի բոլոր թաղերուն եւ գա-
ւառներուն մէջ , Այս տարի այդ
սովորութիւնը մոռացութեան չը
տրուեցաւ : Բարիզի Միլ-Գօլօն
սրահին մէջ , պատկառելի ժողով
մը տեղի ունեցաւ շաբաթ կէսօրէն
յետոյ , Սարքոզներն էին ընկեր-
վարականները , մօտ 1500 հոգի
խանութիւնն էին այնտեղ , Գլխաւ
անուն նախկին գօմիւնականի մը
նախագահութեան տակ , Բազմա-
թիւ բանախօսութիւններ և ճառեր
արտասանուեցան , որոնց մէջ ի-
շատակութեան արժանի են Ժօրէ-
սի և նախկին երեսփոխան Ֆրա-
նուա Դուրանի , Հանգիստականներէն
շատ մը ձայներ «անկցի կալիֆէ»
անկցի բանակը գոչեցին :

Պաշտօնապէս յայտարարուած է
ցուցահանդէսը առաջիկայ ամսոյ
15ին անպատճառ պիտի բա-
ցուի , արդէն պաշտօնական հրա-
ւերագիր ղրկուած են պետութեանց
Երէկ այցելութիւն մը ըրինք օ-
տար պետութեանց յատկացուած
մասին , ամէնքն գրեթէ աւարտած
են բայց դեռ առ նուազն 15 օ-
րուան պէտք ունին պատրաստ լի-
նելու համար : պատրաստութիւն
ները ամէն օր հսկայական քայլեր
կ'առնեն . աշխատողներու և գոր-
ծաւորներու թիւը կրկնապատկած
տասնապատկած են , աւելի շուտ
վերջացնելու համար . գործաւորնե-
րը ալ ու ձախ , գետնին վրայ և
ամպերուն մէջ՝ գմբեթներու , աշ-
տարակներու վրայ միջինի պէս
կերթան կուգան , կը գամեն , կը
ծեփեն , կը տանին ու կը բերեն . .
Հաղիւ մէկ ամիս առաջ դեռ շատ
բան չէր երեւար , երէկ մենք բո-
լորովին նոր քաղաք մը տեսանք
զմայլած , հրաշալի պալատներով ,
կոթողներով , գմբեթներով , աշտա-
րակներով , պողոտայներով , քի-
միայի արտադրած բոլոր գոյներով
վաղը ինչեք պիտի տեսնենք :

Ս. Դ.

—)o(—

1800-1900

Դ.

ԱՆՔԼԻՆ

(Շարունակ . նախորդ քուէն)

Կաթնիկութիւնը հետզհետէ կը տա-
րածուէր Անգղիոյ մէջ . մանաւանդ երբ
Պապականք ալ սկսան նոյն իրաւուն-
քը վախել ինչպէս բողոքականք : Պի-
ոս Թ. Բոլ Պապը այս միջոցը պատեհ
առիթ մը սեպեց Անգլիոյ մէջ Հռոմէ-
ական եկեղեցին ամբապէս հիմ քունել
տալու համար եւ ուզեց գլխաւոր և
պիսկոպոսութիւններ հաստատել .
Բայց խնդիրը պաշտօնական շրջանակներու
մէջ լրջօրէն նկատողութեան առնուե-
լուն վրայ խռովութիւններ առաջ ե-
կան . բայց այս խռովութիւնները ա-
պարդին մնացին եւ Պապական եպիս-
կոպոսութիւնները հաստատուեցան :
Այս խնդիրն ալ փակուելով Անգղի-
ան նախկին մեծ ցուցահանդէսի մը
կազմակերպելու որոշն նախաձեռ-
նութիւնը ունեցաւ Թագուհիին ա-
մուսինը Իշխան Ալպէրթ . այս ցուցա-
հանդէսը կատարելապէս յաջողեցաւ :
Այս դէպքերէն քիչ առաջ մեծած էր
մեծանուն Ռոպերթ Փիլ Վարչապետը ,
Ամբողջ Անգղիոյ սրբալիցայ մեծանուն
վարչապետին մահուան վրայ . փիլի-
մահովր անգլիացի դիւանագէտներուն
մէջ առաջին տեղը կը մնար Լօրտ Փալ-
մերսթօնի :

Լօրտ Փալմերսթօն ինքնազուրկ գոր-
ծող եւ յամառ դիւանագէտ մը եղաւ .
նոյն իսկ իր այս յախուռն դիւանագի-
տութիւնը քիչ մնաց եւրոպական ա-
հագին պատերազմներու ծնունդ տար :
մինչեւ իսկ Պաշտօնեային եւ Թագուհի-
ւոյն միջեւ գծաւորութիւններ առաջ եկան
Փալմերսթօնի հարկադրուեցաւ տեղի տալ
եւ հրաժարեցաւ :

Այս միջոցին Անգղիոյ Քաթարստանի
հետ պատերազմի մէջ էր . պաշտօն-
աւարտ մեծանուն քայլ մը չկրնալ առ-
նելը կերպաւր պատերազմը . ուրկէց
օգտուելով ձօն Ռուսիոյ պաշտօնա-
տան ընդդիմադիրք յաջողեցան զայն
տապալել և այսպէսով վարչութիւնը
անցաւ Լօրտ Տէրպիի որ այս անգամ
իրեն հետ կը բերէր Պ. Տիգրայէլին
(յետոյ Լօրտ Պիքօնֆիլ) իբրեւ ե-
րեսմական նախարար :

Տէրպիի դաշինքը շատ չափեցաւ
սակայն Նոր Զէլանտայի (Աւստրալիոյ
մէջ անգլիական գաղութաւոր մը) վարչ-
ական Սամանապոլութիւն մը առէին
վերջը Առեւտրական օրէնքի մը հաս-
տատմանը դէմ Պ. Կլաութօնի խօսած
մէկ համաձայնութիւն ծառին վրայ ինկաւ :

Տէրպիի հեռանալովը պաշտօնաւարտ
զուրկը անցաւ Լօրտ Էպրտին , որուն
հետ կարեւոր անդ մ'ալ Պ. Կլաութօն
գրաւեց :

Այս միջոցին Անգղիոյ եւ Ամերիկայի
մէջ ձգտուեցաւ ընդդիմեայ հեռագիրը եւ
տեղի ունեցաւ Սուէզի ջրանցքին բա-
ցումը . որուն սակայն համաձայն չէր
Անգլիոյ Հնդկաստանի ճանքուն ղրկա-
նալը տեսնելով : Օրուան դաշինքը վեր-
ցուց Գաթրնիքու հետի պատերազմը :
Զինաստանի մէջ նոր շահեր ձեռք բե-
րուեցան : Որովի պատերազմին մաս-
նակցութիւնն ալ կարեւոր տեղ մը կը
բռնէ անգլիական արտաքին գործառ-
նութեա ց մէջ ուրկէ Ռուսը լիաւարտ
իսկ արեւմտեան եւրոպայ , մանաւանդ
Անգլիոյ օգտուած գործը եղան :

Անգլիոյ նոյնպէս միջամտած է Լի-
բանանի խնդրոյն մէջ :

Անգլիոյ ներքին եւ ցնահատելի գոր-
ծերէն մին է քաղաքական ամեն յան-
ցաւորներուն ազատութիւն հոն հիւրըն-
կալութիւն . միջոց մը նաբէլէն Գ. յա-
նուն Գաղղիոյ ծանրաքաւ Անգլիոյ դաշ-
ինքին վրայ եւ պահանջեց որ քաղաքա-
կան յանցաւորք այնուհետեւ մերժուին :
Լօրտ Փալմերսթօն Գաղղիոյ հաճելի ե-
րեսմական համար ջատագովեց նաբոլէ-

ոնի առաջարկը եւ քիչ մնաց որ Բա-
լուանը Փալմերսթօնի պերճախօսու-
թեան շնորհիւ հիւրամիտ օրէնքը ըն-
դունէր բայց Պ. Կլաութօնի ազդու
մէկ ծառին տպաւորութեան տակ ե-
րեսմական միանգամ ընդ միշտ
մերժեցին Գաղղիոյ խնդիրքը :

Յոնիական եօթը կղզիները՝ որոնք
մինչեւ այն ատեն , ըստ Վիէնայի դաշ-
նագրոյն (19րդ դարուն սկիզբները)
Անգլիոյ հովանաւորութեան ներքեւ
հանրապետութիւն մը կազմած էին ,
ուզեցին Յունաստանի միանալ :

Անգլիական շրջանակներուն մէջ , այդ
կղզիներուն դրաւումը պահանջողներ ե
դան բայց Պ. Կլաութօնի եւ ազատա-
կաններուն ընդդիմութիւնը հարկադրե-
ցին կառավարութիւնը կղզեցոյց կազ-
մել զիմում ընելու : Պ. Կլաութօնը նը-
ւիրակ ղրկուեցաւ Քօրֆու . ընդհանու-
րին փափաքը եղաւ միանալ մայր հայ-
րենիքին հետ եւ այդ կղզիները վերջ-
նականապէս Յունաստանի մէջ մասը
կազմեցին :

Անգլիոյ ինչպէս իրիմի պատերազմին
եւրոպական ուրիշ պետութեանց հետ
միասին Ռուսիոյ հաշիւները խանգա-
րած էր : Նոյն գերը ունեցաւ . վերջին
Ռուս-Թուրք պատերազմին ատենն
ալ . Սան Ստեֆանօի դաշնագրի ջըն-
ջել տալով եւ անոր տեղը Պիլիքի դաշ-
նագիրը ստեղծելով : Այդ պատերազ-
մով Անգլիոյ կրկնակի շահ մը կընէր
Կիպրոսն առնելով ու Կիպրոսի դաշնա-
գիրը կնքելով Դրան հետ :

Սրեւելեան պատերազմէն քիչ վեր-
ջը Եգիպտոսի մէջ Արապի փաշայի ա-
ռաջ բերած խռովութիւնները եւ Ա-
ղէքսանդրիոյ քրիստոնէից շարքը յար-
մարագոյն առիթը տուաւ Անգլիոյ
վազուց ի վեր Եգիպտոսի նկատմամբ
իր ունեցած մտադրութիւնը ի գործ
դնելու : Երբեք Յիսուսի մասնակցի
Եգիպտոսը գրաւելու . բայց Յիսուս
Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստէն ետ
դարձաւ իսկ Անգլիական ծովակալը
Սէյմուր միայնակ ուղեւորեց այդ քա-
ղաքը ներս մտաւ եւ գրաւեց Եգիպ-
տոսը . վերահաստատեց խռովներու իշ-
խանութիւնը , որուն միջոցաւ է որ
Անգլիան կիչիւ եւ կը կառավարէ Նե-
ղոսի հովիտը :

Անգլիա այսպէսով Աֆրիկեան կա-
րեւոր կէտի մը վրայ ոտք կը դնէր եւ
մեծապէս զիւրացուցած կըլլար իր աֆ-
րիկեան կայսրութիւնը մը հիմնելու հըս-
կայ ծրագրին , որուն նոյնչափ մեծա-
պէս պիտի նպաստէ եթէ երբեք Թը-
րանսփալի պատերազմը ինչպատ Անգ-
լիայ վերջանայ , ինչ որ հաւանական է :

Անգլիական գաղութաւորներուն մէջ
առաջին տեղը կը բռնէ Հնդկաստանը ,
իր մեծ տարածութեամբը եւ ահագին
հարստութիւնովը :

Անգլիացիք 18րդ դարու կէսին ա-
ռաջին անգամ ըլլալով ոտք դրած են
Հնդկաստան եւ կազմած է վաճառա-
կանական ընկերութիւն մը ու զղակի
Պետութեան հովանաւորութեան տակ
եւ նոյն իսկ աստիճան մը Պետական
ընկերութիւն մը , ինչ որ ալ վերջ ի
վերջոյ արդէն նոյն անունը առաւ :

19րդ դարու առաջին քառորդին մէջ
Լօրտ Պէթինկ յաջողեցաւ . Հնդկական
կայսրութիւնը մը կազմել 100 միլիոն
հպատակներով . այս կայսրութեան գլը-
խաւոր մասերը կը կողմէին (Կալկա-
թա , Ալկրա , Մատրաս , Պոմպայ եւ ու-
րիշ բնիկ պետութիւններ ալ Անգլիոյ
գերիշխանութեան ներքեւ մտան , իրաց
առեալ մէկ քանիները : Նոյնպէս Մե-
ծըն Բրիտանիա արագաւ Սուսամի
Թագաւորութեան , Արաքսի գաւառ-
ներուն եւ Զեբրակիտ ու հզօր գիրք

մը ստացաւ Սինկաբորի մէջ եւ Աֆ-
ղանիստանի վրայ տարածեցին իրենց
ազդեցութիւնը :

Այս յաջողութիւններէն վերջը Լօրտ
Քէնինկը ձեռնարկեց երկրին բարգա-
ւաճման , ճանապարհ բացուեցան եւ
չոգեկառքեր շինուեցան :

Անգլիական Հնդկաստանի մէջ նա-
նաւոր է Սիփայից մեծ ապստամբու-
թիւնը (Սիփայք անգլիական բանակին
մէջ ծառայող բնիկներն են) , անգլիա-
կան կառավարութիւնը մեծամեծ զոռ-
ղութիւններով հաղիւ կարողացաւ զրո-
պել այդ շարժումը ուրկէց յետոյ հրո-
վարտակով մը ջնջեց Պետական ընկե-
րութիւնը եւ Հնդկաստանը փոխարեա-
լի մը իշխանութեան ներքեւ գորուե-
ցաւ . երկու մարմիններ կազմուեցան
եւ այդ ժողովներու մէջ բնիկներն ալ
տեղ ունեցան : Նոյն հրովարտակով կը-
րոնքի կատարեալ ազատութիւն տը-
րուեցաւ :

Անգլիոյ Հնդկաստանի տիրելով թէ
Ասիոյ ճակատագիրը մեծ փոփոխու-
թիւն կրեց եւ թէ անգլիական քաղա-
քականութիւնը տարբեր ուղղութիւն
մը ստացաւ : Հնդիկներու երկրին տը-
րապետութեան կրակի ալ աւելի սուր
հանգամանք մը առնել Անգլո-Ռուս
մրցումը եւ դժբաղդութեանց ալ ծնունդ
տալ որ մենք հայտնա նոյն իսկ մեր վը-
րոյ եղած փորձովը գիտենք :

Ռուսները փոքր իրենց մեծանուն նա-
խահօր Մեծն Պետրոսի կտակի համա-
ձայն քայլ առ քայլ դէպի Հնդկաստան
յառաջանալ կը ձգտին . իսկ Անգլիա
Ռուսիոյ առաջը պատուարներ հանել
կաշխատի : Այս երկու մեծ պետութեանց
Ասիոյ մէջ հետեւած քաղաքական
թիւն շնորհիւ է որ նշանակելի աւ-
ձուգումներ կը պատահին կեդրոնական
Ասիոյ մէջ . այս պատահարներուն կա-
րեւորութիւնն է Անգլո-Պարսկական մար-
տը . Պարսկիք յաղթուելով հարձարե-
ցան միանգամ ընդ միշտ Աֆղանիս-
տանի վրայ իրաւունք եւ կամ անոր
գործոց մէջ ձայն մը ունենալ :

Այսօր Անատոլիոյ սկսելով մինչեւ
ձայրագոյն արեւելք , Անգլո-Ռուս շա-
հերը իրարու հակառակ կընթանան ա-
ռանց սակայն յայտնի կերպով իրարու
զարնուելու :

Անգլիոյ մասին վերջապէսով մեր
խօսքը կըսենք թէ Անգլիայ վերջին հա-
րիւրամյան շրջանին մէջ միշտ յառաջ
դիմելու եւ հարստանալու վրայ եղաւ :

Անգլիա այսօր ալ աւելի զօրաւոր
եւ հեղինակաւոր է քան ինչ որ էր
1800ին . բայց միեւնոյն ժամանակ իր
ներքին մեծ խնդիրը — Իռլանդական
եւ Անգլիական շահերուն շարունակ
Ռուսիոյ կողմէն լրջօրէն հետապնդուի-
լը — կրնայ օր մը այնպիսի վիճակ
մը ստեղծել որուն արդեւնքը երկու
տէրութեանց որուն ալոր նպատաւոր
ըլլայ պատմական մեծ իղայրջումի մը
տեղի տալուն զօրաւոր հաւանականու-
թիւնը կայ :

(Շարունակելի)

Ս.

ՇԱՐԺՈՒՄԻ ԽՄԲԱՐԻՆ

Նորէն փախուստ կուտաք օրինու-
րապէս վիճարանելու հարկէն , որ թը-
ւի թէ Ձեզ համար անասնելի բեռ մը
է : Առաջին օրէն իսկ . ուր «Շարժում»
յոյս աշխարհ տեսաւ , Ձերինները եւ
կամ զուգ ցոյց տուիք արդէն կոտորե-
լայն եղանակը , որով միշտ կոտորե-
լայնուող զինուորի մը ասպատակու-
նը (.) ունեցաք եւ միւս կողմէն հրե-
ական խուճապող քայլերով մը Ձեր
զգուշիւ նահանջները տօնեցիք :

Ո՞ր մէկը թուեմ այն անկուրծներուն
որոնք իրական հերոսները եղաք զուգ

եւ փրօտական ողորմելիութեամբ մը
Ձեր երեւակայական յաղթանակը ծա-
փեցիք։
Պարկեշտ ճանչցուած մարդու մը
կեղծարար (ղալպազան) է ըսիք ու երբ
մենամարտի վառօդին հոտն առիք, ճէն-
ղը մէջնեկու պէս մեղայագիր մը ստո-
ղը պարեցիք ու փայտախնեղով հեռու փա-
րագրեցիք իւր անհաճոյ հարկէն,
իւր մենամարտելու անհաճոյ հարկէն,
հոգ չէ՛, որ այսպէսով յետ կոչուան
զիցազուհեմբուն սահմանուած պատ-
մանշանովը զարդարեցիք Ձեր կուրծ-
քը, որ Առտուած միայն զիտէ թէ ինչ
պէ՛ս կը բաբախէ . . .
«Արտասահմանեան պարտնի մը քով
գտած ենք» յայտարարեցիք Վարդ Պատ-
մաբերի յիշատակարանը ու Դուք Ձեր
իսկ տրամադրութեան ներքեւ խմբա-
զրեցիք սպիտակաթուղթներով լեցուն
իւր զգ՝ պրօշուրը։ Ասով ժողովրդին
հրապարակային սուտ մը կը խնայէ ու-
զեցիք, ով գիտէ, ինչ տեսակ հաշիւ-
ներէ թելադրուած։
«Յարգին տակէն ըսիք, ու բաժա-
նորդի մը տուած անդեկութեանց վրայ,
Պոնտօքեանի պէս մարդու մը ուղղա-
մտութիւնը — զորո՞ւ այսօր կը յարգէք
ով գիտէ ինչ հաշիւներով — իբր էն-
թիքան կասկածի տակ ձգել ուզեցիք,
միջոցաւ իրողութիւնը ատոր հակառա-
կէն էր, եւ միեւնոյն բաժանորդին երկ-
րորդ նամակը, որով իր սխալը կը դար-
ժանէր, հրատարակելու պարկեշտու-
թիւնն ալ չուենցաք եւ ասով անաղ-
նուութեան թիրքով մըն ալ տիտղո-
սաորեցիք ինքզինքնիդ։
«Նալ գաւաճանք» գոռայիք ու ա-
մենքիդ ալ քաջաւեցաք դատարան,
որ Արգարտութիւնը պաշտօնապէս խա-
րակեց Ձեր ճակատը իբր զրպարտչի
նակատ։ Ատ փառքին ալ հասաք։
«Սուրին ապտակ կերած է» ըսիք,
ու Ձեր վայելած քոտեակ ապտակնե-
րուն արձագանքը լսուեցաւ հրապարա-
կին վրայ հակառակ այն ծիծաղելի պո-
ռոտախօսութեան, որով մեծագործ
յայտարարեցիք թէ Ձեզ ապտակողը
կը գնդակահարէք։ Ասով ալ քահան-
ներու արժանացաք։
ՁՅ անտուկի խաչագողութեան հրա-
տարակութիւնը մտանութիւն, վատու-
թիւն է ըսիք եւ օրիւ, սմիաներ անցնե-
լէ յետոյ, — ի հարկէ մէկ ապուշ վայր-
կեանուդ — մոռնալով Ձեր առջի գը-
րածները, «Իրաւունք»ի միեւնոյն բա-
նորդն ու խօսքով հրատարակեցիք իւր
չագողութիւնը եւ անոր զիտուոր պա-
րագրեցիք։ Եւ ասով ինքզինքնիդ գը-
րիք անանկ ողբալի ու հակառակին
զրուութեան մը մէջ, որ ուկ տարեկան
աղու մը անգամ ներքի չէր։
Ըսիք թէ այս խաչագողութեան խն-
դիրը շահագործելու համար ձգնաւոր-
եան եւ Ձարեհ Պէշիրեան, Սուրբանիկ
հեղինակ լեզուակնիկ պատկանող այս
եղիւ քաւի ծաղիկները Պ, ֆաղաբ
ըսած են, ու թերթ մը վերջ ելաք
զովքաններ չուայել միեւնոյն Ձարեհ
Պէշիրեանի, մանաւանդ սա լատկանչա-
կան խօսքերով թէ՛ Ձարեհ Պէշիրեան
լեզուակնիկ գործին որչա՞ գոհողու-
թիւններ ըսած է եւ ոյս պատճառաւ
պիտրեհն հաշտուած լեկն է. բայց
ինչո՞ւր, ո՞ր միաց երեկուան հրէշը,
որ միաց բարի ծաղիկը, ո՞ր միաց
1000 ոսկիի փուլից կեղծած ըլլալու
ամբաստանութեամբ մեղադրուող Ձա-
րեհը Ա՛յս չարածընէ եւ րոպայներու,
ուրիշ ալ մոգոյցիք մենամարտի սո-
վորութիւնը մեր բարքին մէջ . . .
Կը վախճամ, որ նորէն պարտքի հոտ
առիք ու ետ ետ նահանջելով եկաք
ինկաք այս աղտոտ ու վրսն բաց դա-
նակէ՞ծին մէջ ալ։
Ըսիք թէ Ձարեհ Պէշիրեան խմբա-
զրատանդ մէջ յայտարարած է, որ այս

իրաւանցումին մէջ թուրքի մասը կայ.
հետեւեալ թերթով հրատարակեցիք նա-
մակ մը, որ ընդհակառակը կը հաստա-
տէր թէ՛ Ձարեհ Պէշիրեան «գողու-
թեան եւ ոչ թէ «քննական իրարան-
ցումին» մէջ նշմարած եմ, ըսած է,
թուրքին յետը։ Հայապարակային խե-
ղաթիւրում մը, որով Ձեր իսկ սար-
քած անհարակ խաղին զօ՛ր գո՛ւք ե-
ղաք, ամեն լրջամիտ մարդու արձա-
նագրել տալով Ձեզ համար սա տխուր
ֆոտալը։ Մե՛զք խմբագրի անուան ու
պաշտօնին։
Եւ ձենէ ուզեցի ապացոյց, որ հաս-
տատէ իմ Պ. քաղաքը երթալս այս խա-
չագողութեան խնդիրը շահագործելու
գիտումով, ինչպէս բարբառած էիք
առաջ. իսկ դուք «գնա» ըսիք Մակե-
դոնական քովտէին եւ ֆր. Գալիչի տե-
ղեկագրութիւններուն եւ այս առաձը-
գական խօսքերով, զորս նոյնքան քա-
ջութեամբ պատրաստ եմ խայտառակել
որոշ բան մը ըսած ատենիդ (*), զիկ-
զակորէն փախուստ տուիք բուն խն-
դիրէն եւ թողուցիք, որ այս անգամ
ալ Ձեր ամբաստանութիւնը զրպար-
տութեան դրօշով կը քոտի եւ Ձեր
չատ մը աղտոտ արքայներուն վրայ
նոր մըն ալ աւելնայ . . .
Ա՛յնալ գիտէ՛ք . . .
Տ. Ճգնաւորեան

ՆԱԽԱՆ ԽՏԻՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

. . . խմբագիր,
«Շարժում»ի 244 թուոյն մէջ
խմբագրութեան կողմէ կրտսէի թէ՛
եւ ուսուցիչ ըլլալովս հանգերձ կեղծ
ստորագրութեամբ ինչգինքս գո-
ված ըլլամ, ինչպէս նաեւ իմ մէկ
բարեկամս։
Հրապարակաւ կը յայտարարեմ
թէ՛ սուտ է Շարժումի այդ ըսա-
ծը. ինչ որ ժամանակին իրաւուն-
քի խմբագրութիւնն ալ յայտարար-
րած է։ Շարժում իր այս սուտին
ալ ցկայ ցոյց կ'ուտայ Ատամիա-
բոյժ Պ. Փափագիւնը, իբրեւ թէ
անոր մօտն ալ այդ մտօք պարծեն-
ցած ըլլամ, Սուտ մըն ալ այս է եւ
կը հաւատամ ու կ'սպասեմ որ Պ.
Փափագիւնն ալ կատարեալ ան-
կողմնակալութեամբ պիտի փութայ
հրապարակաւ Շարժումի ըսածը
հերքել։
Տօքք. Շաքարեան

ՊԱՏՏՈՒԱԿՈՆ ԾԱՆՈՒԹԻՄ

Ժամանակէ մը ի վեր Պուլկա-
րիոյ մէջ աստանդական չըջապաղ
Մշոյ Արքայական գիւղացի Տ. Ե-
րեւում քահանայ Յովհաննէսեան
Ազգ. Պատրիարքարանի որոշմամբ
դադրած է ի քահանայադործու-
թենէ թէ ի Պուլկարիա եւ թէ այ-
լուր, բացի իւր հարեհերէն։
Ծանուցանելով զայս ի գիտու-
թիւն բարեպաշտ ժողովրդեան մե-
րոյ։
Մնամք ազօթարար
Այցելու Հովիւ Հայոց Պուլկարիոյ
Բարրողիմէս Ծ. վ. Պաղանեան
12 Մարտ 1900
Վառնա

(*) Հրամանէ՛ք, եթէ կուզէք։

ԼՐԱՔԱՂ

Հագիւ թէ Էրզրումի դաւանա-
փոխութեան առաջը առնուած,
կիմացուի թէ Պիթիսի մէջ 200
ընտանիք յատինական կրօնքը ըն-
դունելու փափաքը յայտնած են.
եւ թէ այդ 200 ընտանիքներուն
կողմէ պատուիրակութիւն մը Սը-
ղեմը գացած ետեղւոյն Դոմինիկեան
Հատին քահանաներուն հանրագիր
մը մատուցանելով քահանաներ ու-
ղած է. այս հոսանքին ալ զլխա-
ւոր շարժառիթը եղած է անօթու-
թիւնը։
— Եգիպտոսի գաւառական երես-
փոխական ժողովը Տ. Եղիշէ Ե-
պիսկոպոս Դուրեանի հրաժարմա-
նը վրայ այս անգամ ալ ա-
ռաջնորդ ընտրած է Տ. Յովսէփ
Եպիսկոպոս Ալվազեան որ արդէն
Ռոտտսթոյի առաջնորդ է։
— Պոլսոյ Բերայի Արհեստանո-
ցին մէջ տեղի ունեցող մանկավար-
ժական կիրակնօրեայ դասախօսու-
թիւններէն գաւառներու մէջ պաշ-
տօնավարող ուսուցիչներուն ալ օ-
գուտ ըլլալու համար. որոշուած է
այդ դասախօսութիւնները առան-
ձին տետրակի ձեւով հրատարակել
հատը 40 փարայի։
— Ախալքաղաքի երկրաշարժին
արկածեալներուն ի նպաստ մինչեւ
ցարդ հաւաքուած գումարը հասած
է 120,000 ռուբլի որուն 50,000ը
նուիրած է Չարը։
— Կ. Պոլսոյ նպաստից յանձնա-
ժողովը որոշեց Աղբակի Ս. Բար-
թոյթմէս վանքին մէջ բանալ ուս-
սահայ բարերարի մը կողմէ յանձ-
նարարած որբանոցը. այդ տեղի
որբերը ցարդ երեսի վրայ լը-
քուած մնացած են տնոր տնոր
ձեռքը։
— Երեսուն երեք տարեի ի վեր
Բարիք հաստատուած Գէորգ պէյ
Գարաբեհեայի 99 տարեկան հասա-
կին մէջ վախճանած ըլլալ կիմաց-
ուի։ Հանգուցելոյն զուակներն են,
Աբրահամ փաշա, Այրի Տիկին Նու-
պար փաշա, Տիկին Սիմոն պէյ
Տատեան. եւ օրիորդ Չարուհի Գա-
րաբէհեան։
— Պոլսոյ կրօն. ժողովոյ որոշ-
մամբ փիլոնագուրկ Տ. Գէորգ քա-
հանային վառնայէ դուրս քահա-
նայադործելու պայմանաւ ներում
շնորհուած ըլլալ անցեալ շաբթու
գրած էինք։
Պատրիարքը ժողովոյն այդ որո-
ումը վառնայէն դուրս գործադ-
րելու համար հրահանգ տուած էր
Գեր. Այցելու Հովին։ Բայց յիշ-
եալ քահանան իրեն պաշտօնապէս
եղած կրկնակի աղքարարութեանց
դէմ ըմբոստանալով, ժողովին որո-
շումը «խայտառակ» անուանած ու
փիլոնը կռնակը առնելով շաբաթ
եւ կիրակէ եկեղեցի մտնել յան-
դգնած է։
Այժմ կիմանանք թէ Գեր. Այ-
ցելու Հովիւր Պատրիարքարան տե-
ղեկագրած է ու այդ անուղղայ
քահանային համար վերջին տնօրի-
նութիւն մը խնդրած։
— Ծանօթ խաչագողութեան առ-

թիւ Տ. Յարութիւն Ճանկելեան
բաղ նամակ մը զրկած է մեզ, հը-
րատարակութեան համար. բայց
տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ
անոր հրատարակութիւնը յառաջի-
կայ թիւին կը յետաձգենք։
Նոյնպէս Արժ. Տ. Սարգիս քա-
հանայ նամակով մը կը պատաս-
խանէ Յ. Ս. Փափագեանի. այն
ալ ստիպուած ենք յետաձգել մեր
յաջորդ թիւին։
— Լա Հէն Ալթէքի Միռա-
քիանին հետեւեալը կը գրեն.
«Վերջերս Ալպանացիներու եւ
Հայերու նախաձեռնութեամբ նոր
քովթէ մը կաղմակերպուեցաւ, ո-
րը նպատակ ունի երկու ազգերու
միջեւ բարեկամական յարաբերու-
թիւններ հաստատել, ու յեղափո-
խական ասպարէզի վրայ համբաւի
գործակիցներ ըլլալ. ի մօտոյ պի-
տի հրատարակեն իրենց գալափա-
րի օսկան թերթը կէսը հայերէն
ու կէսը ալպաներէն լեզուաւ խըմ-
բագրուած։
«Ալպանօ-Հայկական քովթէն
պիտի հրատարակէ նաեւ շարք մը
քարթ փութալներ որոնց առաջին
թիւը հրատարակուած է արդէն
մեծ քանակութեամբ, կը ծախուի
հատը 10 սանդիւմ իսկ 100ը միայն
6 ֆր. ցանկացողները կրնան դի-
մել հետեւեալ հասցէին՝
Մր. Սանատու Բուք Ռէսուր
(Հօլանտ) Լա Հէյ

«ԾԱԽԻՒՂ»

Վաղը հրապարակ կելլէ Շաշիդ
կիսամսեայ հանդիսին Ա. թիւը՝
հետեւեալ պարունակութեամբ.
«Շաշիդ».— «Հայութիւնը ար-
տասահմանի մէջ», Երուանդ Սըր-
մաքէշխանեան (1). — «Սուրբին
մէջ, Տիգրան Աճէմեան (2). — Օտ-
եանի շիրիմը, Ազաիս. — Որբը,
(մենախօսութիւն) Գամեր Ար-
շաւիր (3). — «Ողորմութիւն մը»
(իրական կեանքէ պատկերներ). —
Եր. Սրմաքէշխանեան. Յիշատա-
կը (քերթում) * * *. — Գիտական
արձագանգ (խտակերներ), Յ. Ս.
Փափագեան (4). — Կիսամսեակ։
Շաշիդ ձեռքէ չի ծախուիր,
բաժնեգիրն է՝ Պուլկարիոյ համար
10 ֆրանք. — արտասահմանի հա-
մար՝ 12 ֆրանք, Հասցէն՝
Ռէտաքսիոն տրաքալիս «Շաշիդ»
Բուխոսիա Սիմեոնիկ — Վառնա։

ՏՊԱՐԱՆ «ԻՐԱՒՈՒՆՔ»Ի

- Գրքեր, տետրակներ, հրաւիրագրեր,
տոմսակներ եւ այլն կը տպագրուին ա-
մենադիւրամատչելի գներով ու գոհա-
ցուցիչ պայմաններով։ Ֆրանսերէն,
յունարէն եւ պուլկարերէն փոքրիկ
գործեր եւս կը տպարաստուին։
Օտար երկրներէ եւ ուրիշ քաղաք-
ներէ եկած յանձնարարութիւնք փու-
թով եւ ճշդիւ կը գործադրուին։
— (—)
(1) Շարժումի նախկին խմբագիր
(2) Շարժումի նախկին աշխատակից
(3) Շարժումի նախկին Տնօրէն
(4) Շարժումի արդի աշխատակից

ՍԵՐՊԻԱ և ՌԻՍԻԱ

Պէկրատտան մօրա 20 թարիս. ի թանձր վերին պիթէկրաֆ Սըրպ-Ռուս բօլիթիգասընտան տօ. լայն ամիտէքի մալիւմալը վերի. յօր.

«Պիր վագըլ իչին վիէննայա կիթմիշ օլան Բուս Բօլիթիգա մէ. մուրը Մ. Մանսուրօֆ թէքար մա. հէլի մէմուրիյէթինէ (Պէկրատտա) կէլտի. ֆագաթ, քէնտի հիւքիւ. մէթինտէն ալմըշ օլտըղը եէնի թա. լիւմաթ իւզրէ, պագըգ գրալ Մի. լանա գարըն սուրի գաստ իթմիշ օլ. մագ, թէօհմէթի իլէ մահքիւմ օ. լանլարա աֆի իլան օլընանա տէ. կին Մ. Մանսուրօֆ նէ Սըրպ հիւ. քիւմէթի իլէ վէ նէ տէ սէրայլէ միւլագաթ ու միւնասէպէթտէ պու. լունմայաճագ տըր.»

Մալիւմ օլտըղը իւզրէ սապըգ-գրալ Միլան Բուսիայա գարըն վէ Աւստրիա, թարաֆտարը օլմաղէ մէգքիւր սուրի գաստ մէսէլէսին. տէն իսթիֆատէ իտէրէք, քէնտի բօլիթիգասընա մուլալիֆ պուլը. նան Բուս թարաֆտարըն չէտիտ ճէկալարա չարբտըրմըշ տըր. չիւ. տի Բուսիա անլէրի գուրթարմագ մագսէսի իլէ միւնասէպէթտէքէս. մէք վէ պու եօլլէ Աւստրիանըն թէէսիթինէ սէրպիտա գըրմագ զայրէթինտէ պուլընլօր, Բուսիա նըն իշպու հարաքէթի իլէ ըսպաթ օլընլօր քի Պուլքան մէմալէթինտէ հալը հազըրը իպգա իթմէք իչին Աւստրիա վէ Բուսիա պէյնիտէ ճիտտի պիր իթիթիֆագ հասըլ օլ մամըշ տըր. Պու սէպէպլէ Մաքէ. թոնիա վէ ալպանիա էյալէթլէրին տէ ուզուն միւտտէթ թիւրքիանըն էլինտէ պուլունաճագը հիշ պիր եօլ. լէ թէմին օլընամագ.

ՍԻԻԹԵՆԵՎՎԻՅԷ

Բուսիանըն Գարա տէնիգ տօ. նանմասընըն հազըրլանմասընա տա յիր Բիթիթպուրլտան մարտ 2տէ էմիր վէրլիմիշ օլտըղը Սթանպուլ. տա ոէօլլէնմէքտէ տիր, իշպու հա զըրլըգ մարտ 12տէ խիթամ պուլ. մուշ օլաճագ.

Տօնանմանըն էրգագ վէ լէվազի. մաթը աճէլէթէն թէրթիպ վէ հա. զըր օլունմուշ, Սէվաստաբօլ ճի. պարընտա մէգքիւր տօնանմա պիր գաշ մանգիւրալոր իճրա իթմիշ տիր.

—Էվրորա կազէթալարը մէշօր Օսման բաշանըն վէֆաթ իթմիշ օլտըղըն վէ մէրգուլըն սէրկիւ. զէշթինի եագմագտա տըրլար.

Օսման բաշա ախրէն աղըր պիր խասթալըղա տիւլար օլմըշ իսէտէ էլան սաղ օլուպ, սըհհէթ պուլ. մայա եիւզ թութմուշ օլտըղըն Սթանպուլ կազէթալարը եագմագ. տա տըր.

—Բէքինտէ ինկիլիզ մէնպալա. ընտան վէրիլէն պիր չօգ թէլէկ.

րաֆլար պիլտիթիյօր քի. Չինտէ էճնէպի թապալարընա գարըն թէհլիթէլէր կիւնպէկիւն. արթմագ. տա տըր.

Աթանա Ռէյթըրըն վէրտիլի մա լիւմաթլարա պինաէն, տուլ իւ. բէրաթօրիցօ. էճնէպիլէրէ խասիմ օլան պիւթիւն մէմուրլարա պալա. շիշէր, բիւթպէլէր վէ մէմուրի. լէթլէր վէրմէքտէ իմիշ. Էվրորա տէվլէթլէրինի թալէպի իւզէրինէ մէմուրիյէթտէն թարա օլընմըշ օ. լան վալիլէր վէ պէօլիւք մէմուր. լարը եինէ էվլէթի մէմուրիյէթլէ. լինէ թային օլընմըշլար. Պագը տէվլէթլէր իգլիթիգա հալ թապա. ալարընը մուհաֆագա իթմէք ի. չին պիրէր զըրլըր վաւօր եօլա. մագտա տըրլար.

—Ռօմանիա եահուտիլէրի թիւր քիայա հիճրէթէ պաշամըշ. լար վէ կէշէն հաֆթա 272 քիշի Սթանպուլ կիթմիշ տիր.

—Աւստրիատա թաթիլ մէշըւ. լիյէթ իտէն քէօմիւր մատէնլէրի տմէլէթլէրինտէ 70,000 քիշի իշէ պաշամըշլար տըր.

—Շիմաիյէ գատար Ալման զա. պիթլէրինէ Բարիգէ կիթմէք մէմ. նու իքէն, եագընլարտա. քիւշառ օլընաճագ Բարիգ սէրկիլ ումու. միսի միւնասիպէթի իլէ միւնաստէ օլընմըշ տըր.

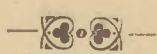
—Ֆիլիթին Ատալարընտաքի ըս. եան կիթմիկէն պէօլիւմէքտէ վէ հէման ումուլա տա էհալիսի Աս. լէրէ մուլալէնթտէ պուլընմագտա իմիշլէր. Ամբիլիւլար իլէ վուզու պուլան պաղը միւնաստէ վէ մու. հարէպէլէրտէ Ամբիլիւլարտան բէք չօգ քիշի թէլէֆ օլընմըշ վէ տիլէրին էլինտէ էսիր գալմըշլար տըր.

—Ռուս հիւքիւմէթի Ալմանիա վէ Յրանսա պէյնիտէ պիր իթ. թիֆագ հառը իթտիրմէք իչին զայրէթ իթմէքտէ տիր, հաթթա պու մէսէլէնին հուսուլա կէլմէսի իչին տէ Չար քէնտիսի պիր գաթ զայրէթտէ պուլընլօր իմիշ.

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Միր կազէթալարըն պէյանընա նագարէն Պուլկար հիւքիւմէթէ. աշար վէրկիսի գարընլըգ օլմագ չարթը իլէ եինէ պիր իսթիգրաղ. տա պուլունմագ իչին էճնէպի սէր. մայէտարան իլէ միւլաքէրէտէ պուլընլօր.

—Սօֆիատա նէշր օլընան Պոշ. կարիա նամ կազէթանըն սէօլլէ. տիկինէ նագարէն Ֆիլիպէ իսլամ. լարընտան չօղը հիճրէթ իթմէք նիյէթինտէ օլարագ էվլէրինի պաշ. լարըն վէ թարլալարընը հաթթագ. տա իմիշլէր. Մէլլէր կազէթա պու հիճրէթլէր. մէմէքէթին թի. ճարէթինէ զայլէթ զարարը օլտը. զընտան հիւքիւմէթին միւտալիլէ իթմէսինի էլլէմ կէօրմէքտէ տիր.

ՍՈՒՀԱՐԵՊԷ

Թրանսպալ մուհարէպէսի հագ. քընտա էն սօն օլտըրագ աթիտէթի հալաթիլէր ալընմըշ տըր.

—Ճէնուպի - Աֆրիգա ինկիլիզ օրտուտ ումուլ գօմանտանը թա. րաֆընտան Պէօմֆօնթէյնտէն Լօն. տրայա վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա նագարէն, Լօրտ Գիշէր. ասիլէրի զապթ վէ Բրիէսքա շէհրինէ պիւլա միւլլէրլաթ կիրտիքտէն սօնրա Մէֆթինի իւզէրինէ եիւրիւմէկէ պաշամըշ տըր.

—Թէքար Լօրտ Ռօպէրթսըն պիր թէլէկրաֆընա նագարէն, Ժէ. նէրալ Պիւլլէր Լէտիսիթտէ մըգ. տար քեաֆի աքէր պրագարագ չըմալէ տօղրու իլէրլէմէկէ պաշա. մըշ տըր.

—Ժէնէրալ Յրէնշ, պիր մըգ. տար թօֆըր վէ սիւպարի աքէր. լէր իլէ Պէօմֆօնթէյնտէն աշը. լուպ թապանղուա կիրմիշ տիր. օրատաքի Պօթլէր հէր նէ գատար գարըն գօյմուշլար իսէտէ կէրի սիւրիւլմիշլէր տիր.

—Պօթլէր կիթմիքէ կէրի չէ. քիւլուպ, Թրանսպալտա թօֆլան. մագտա տըրլար. Պրագաղլարը մէվգըլարըն եւլարը վէ չըմէնտը. ֆէր խաթթալը իլէ քէօֆրիլէրի խարապ իթմիշլէր տիր.

—Լօրէնցօ - Մարքէտէն «Թալ. մըգ» վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա նագարէն, Թրանսպալ հիւքիւմէ. թի իլէ, օնա միւթթէֆիք Օրանթ ճուհուրիյէթի պիլլէնուպ եէնի պիր ճուհուրիյէթ թէլէրիտէք Մ. Քրիւկէրի ըէսի հիւքիւմէթ վէ Մ. Շիթայն տա ումուլ գօման. տան նասպ օլընաճագտա ըմըշ.

—Թրանսպալ հիւքիւմէթի ըէ. իսի Մ. Քրիւկէր իթալիա գրա. լընա վէ Չուիցերիա ճուհուրիյէ. թինէ միւրաճաթլա, մուհարէ. պէյն նիհայէթ վէրիլմէք իչին միւտալիլէ իթմէլէրինի ըէճա իթ միշ.

—Լօրտ Գիշէր մուլթագալ պիր օրտու իլէ Բրէթօրիա իւզէրինէ եիւրիւմէկէ հազըրլանմագտա ի. միշ, Լօրտ Ռօպէրթս իսէ պիւթիւն գուլվէի աքէրիյէսինի թօֆլա. յուպ, Ժէնէրալ Գիշէր հարաքէ. թէ պաշալտըղընա քէնտիսիտէ պէօլիւք պիր հիւքիւմ իլէ Պօթ. լէրի թարուլար իթմէք մագսէ. տինտէ պուլունուլօր, Պու կիրմիշ. լէ մուհարէպէնին էօնիւմէկտէքի ալընըն սօնընա տօղրու պիթմէսի մէմուլ օլընմագտա տըր.

—Բաքա տալիս խուսուսի պիր մէքթուպ իլէ գրալիցա վիզթոր. իտան մուհարէպէյն նիհայէթ վէ. ըրիւմէսինի ըէճա իտէճէք իմիշ.

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդ մէջ Յրանսայի, Տալիսա. տալի, Եգիպտոսի, Պարսկաստ. նի, Պոշկարիյոյ եւ Ռուսիայի.

G. Madthéossian frères
8. Rue du Croissant
PARIS

Ծանօն կառոււթ կատարել զգե. տեղինաց, ըմպիւնաց, ուտեստի եւ այլ ամեն տեսակ պիտոյից յանձնարարու. թիւնք. միշիւ մէկ ֆրանք արժողու. թիւմ, հարաւեկան օթիսի համար ի. րէզէններ, ինչպէս նաեւ զեղալմառ. ներու (droguistes), բժիկներու եւ այլ արհեստագրաց վէրաքիւրալ վիթ. րուժական եւ գիտական գործիքներ. զեղօրէք եւ գրանք Բարիգի. ամենա. առաջակարգ վաճառատուններէ, հաս. տատուլիւններէ կամ գործարաններէ գնելով, իրենց նշանակեալ իսկական գնելով կուղարկենք contre rembour. sement եւ կամ արժէք ուրիշ ու եւ յարմար եղանակով գանձելով.

Մեաքսիլէն, բրգիլէն, բամպակ. ղէն եւ այլ ճոռանակաւ ու լիւզիլա. կան նորաձեւութեանց վերաքիւրալ. մեն կարգի արտադրութենէ փոքր թէ մեծ վաճառատանց եւ մասնաւորաց հաշտոյն կատարեալ ձեռնհասութեանց գնուլմներ կը կատարենք փոքրաքանակ թէ մեծաքանակ եւ ուղղակի ֆապրի. քաններէ, ամեն տեսակ գունաւոր թէ ճիւղակ ազամոնդներու եւ մարդիւ. ներու գնուլմներ եւ վաճառուլմներ կը կատարենք երաշխաւորեալ ապահով. քոյն միջոցներով: Ամեն տեսակ տեղե. կուլթիւններ կը հաղորդենք միշտ ըս. տոյգ աղբիւրներէ քաղելով: Կրտանմ. նեմք այլ ընդ ալըն նամակներ իւ. խանակուլթիւնք, տոնելիքներու, կաթ. լուճոց եւ փոխանակաքոյն զանաւ. ղ կը կատարենք առեւտրական ու ս. ղ սնաւորական չըմանակներ լիւրաք. թիւլ ամեն տեսակ գործողութիւններ:

Յառաջիկայ 1900ի Արուստանալէ. քը (exposition) այցելել խափաքաց ինչպէս նաեւ ուսանողաց եւ այլ ամեն զատակարար լուղիւորաց ամեն օգտա. ւէտ տեղեկութիւններ կը հաղորդենք եւ զիւրուլթիւններ կընծայենք:

ԵՐԱՇՆԱԿԱՏԱՐՈՒՄ, ՈՒՂԱԿԱՏԱՐՈՒՄ
ԽՈՍ ՀԱՄԵՍ ՊԱՅՄԱՆԵՐ
Կ. եւ Մ. Մարտիկոսեան եղբայր

ՆՈՐ
ԵՐԳԱՐԱՆ
ԿՍՍ
ՄՐՍՈՒՆՁ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Կը պարունակէ այսօր ժող. վուրդի ամեն գասակարգէ երգուղ հին եւ նոր գրքթէ բոլոր երգերը. կը ծախուի ԻՐԱՆԻՈՒՆՔի խմբա. գրատունը.

ԳԻՆ 1 ՅՐԱՆՔ

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵԾԷՔ

Հայերենէ Պուլկարիէն սորվե. լու համար քերականութիւնը որ ասկէ առաջ 4 լէվի կը ծախուէր, այժմ գինը մէկ ու կէս լէվի իլմէ է եւ սպառելու ալ մօտ.

Դիմել Ա. Չարպահանեան գրա. տուն:

Վաճա

Отговорникъ Н. Драгулевъ
Варна, Печат. Н. Петровъ